



**RS Global**  
Journals

**Scholarly Publisher**  
**RS Global Sp. z O.O.**  
ISNI: 0000 0004 8495 2390

Dolna 17, Warsaw, Poland 00-773  
Tel: +48 226 0 227 03  
Email: editorial\_office@rsglobal.pl

---

<b>JOURNAL</b>	International Journal of Innovative Technologies in Economy
<b>p-ISSN</b>	2412-8368
<b>e-ISSN</b>	2414-1305
<b>PUBLISHER</b>	RS Global Sp. z O.O., Poland
<b>ARTICLE TITLE</b>	УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ АГРОТЕХНОЛОГІЙ
<b>AUTHOR(S)</b>	Панченко Ольга Дмитрівна
<b>ARTICLE INFO</b>	Panchenko Olha. (2021) Managerial Accounting in the Application of Innovative Agricultural Technologies. International Journal of Innovative Technologies in Economy. 1(33). doi: 10.31435/rsglobal_ijite/30032021/7500
<b>DOI</b>	<a href="https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/30032021/7500">https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/30032021/7500</a>
<b>RECEIVED</b>	29 January 2021
<b>ACCEPTED</b>	15 March 2021
<b>PUBLISHED</b>	20 March 2021
<b>LICENSE</b>	 This work is licensed under a <b>Creative Commons Attribution 4.0 International License</b> .

---

© The author(s) 2021. This publication is an open access article.

# УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ АГРОТЕХНОЛОГІЙ

*Панченко Ольга Дмитрівна, аспірантка, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», м. Київ, Україна, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8326-5888>*

DOI: [https://doi.org/10.31435/rsglobal\\_ijite/30032021/7500](https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/30032021/7500)

---

## ARTICLE INFO

Received 29 January 2021

Accepted 15 March 2021

Published 20 March 2021

---

## KEYWORDS

management accounting,  
innovation, innovative  
activity, innovative  
agricultural technologies,  
agricultural company.

## ABSTRACT

The place of innovative activity in the process of life cycle of the enterprise is explored in the article. Features of construction of the managerial accounting in the agricultural enterprises with use of innovations are given. The place of innovative activity in the process of conducting economic activity by agricultural entity. Determined, that between managerial accounting and innovative agrotechnologies there is an interaction built on the basis of bilateral interrelation and direct influence on each other. Developed a block diagram of the construction and operation of managerial accounting in the interaction and interdependence with all components of the enterprise in a single holistic mechanism, which allows to determine the features of the introduction of innovative agricultural technologies. Graphically shows the schematic ratio of income and expenses for the introduction of innovative agricultural technologies. The classification is offered of incomes and expenses on a number of signs concerning introduction of innovative agrotechnologies, proceeding from features of the average statistical agricultural entity.

---

**Citation:** Panchenko Olha. (2021) Managerial Accounting in the Application of Innovative Agricultural Technologies. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 1(33). doi: 10.31435/rsglobal\_ijite/30032021/7500

---

**Copyright:** © 2021 Panchenko Olha. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

---

**Вступ.** У сучасному світі підприємство – це не просто суб'єкт господарювання, який займається виробництвом товарів чи наданням послуг, а єдиний комплексний механізм, що постійно вдосконалюється шляхом освоєння сучасних технологій, технік, підходів до менеджменту, маркетингу тощо.

Сільськогосподарське підприємство характеризується специфічними інноваціями, упровадження та функціонування яких прямо пов'язане з усіма внутрішніми ланками та залежить від зовнішніх факторів. Зважаючи на ці особливості побудова управлінського обліку повинна орієнтуватися на інноваційну активність конкретного суб'єкта господарювання та умови середовища, у якому воно провадить свою діяльність загалом.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Дослідженню облікового відображення інноваційної діяльності підприємств присвячені праці таких науковців як: В. М. Жук, Н. М. Столярчук, М. В. Куницька, Н. Ю. Єршова, В. М. Іванков, С. І. Саченко, М. Є. Скрипник, О. М. Черешнюк та інші. Інноваційний розвиток сільськогосподарських підприємств вивчали Г. Є. Мазнев, М. В. Кравченко, О. Р. Жидяк, Я. С. Ларіна, В. А. Луньов, Е. Е. Савицький, Л. В. Шикова, С. В. Сирцева та інші. Поряд з цим невирішеним залишається питання місця управлінського обліку в процесі впровадження інноваційних агротехнологій на підприємствах.

**Метою статті** є дослідження особливостей побудови управлінського обліку з використанням інноваційних агротехнологій у сільськогосподарських підприємствах.

**Матеріали і методи досліджень.** При написанні статті було використано загальнонаукові теоретичні методи, а саме: аналіз, синтез та узагальнення (для вивчення особливостей інноваційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах та специфіки їх

---

відображення в управлінському обліку); дедукція (для формулювання висновків на основі вивчених матеріалів); класифікація (за допомогою табличного відображення доходів і витрат за певними ознаками). Для кращого сприйняття систематизованої інформації та її наочного представлення використано графічний метод.

**Результати досліджень.** Для ефективного розвитку агропромислового виробництва необхідне поєднання організаційно-економічних чинників з технічними та технологічними. Умовою успішного розвитку та ефективного функціонування галузей сільського господарства є підвищення якості і безпеки продуктів харчування, що виробляються, що може відбуватись лише шляхом реалізації інноваційної політики та інвестиційного забезпечення науковотехнічних досліджень, технологічних регламентів та стандартів [1, с. 107].

Специфіку інновацій в аграрній сфері зумовлено, особливостями самого сільського господарства, де основним фактором виробництва виступає земля, в процесі виробництва існує чітка взаємодія з живими організмами (рослинами, тваринами), виробництво має сезонний характер та високий рівень ризику [2, с. 166].

Практика провідних країн свідчить про те, що впровадження новацій у виробничий процес підприємства збільшує час, впродовж якого продукція є життєздатною на ринку, забезпечує досягнення цілей продавця та запити покупця, а також збільшує життєвий цикл підприємства [3, с. 741].

З точки зору облікового відображення життєвого циклу підприємства, можна зробити висновок, що фінансовий облік забезпечує ключовий його компонент – діяльність. У той час управлінський облік присутній на всіх стадіях – від ідеї створення до моменту остаточної ліквідації чи реорганізації підприємства. Саме управлінський облік формує сферу створення й упровадження інновацій на підприємствах, дозволяє оцінити їх ефективність та дієвість, а також визначити результат від інноваційної діяльності суб'єкта господарювання (рис. 1).

До проблем управлінського обліку інноваційної діяльності підприємства можна віднести: в управлінському обліку відсутні регламентовані стандарти, наприклад, як у фінансовому обліку; управлінський облік недостатньо пристосований до деталізації об'єктів інноваційної діяльності; відсутні методики калькулювання об'єктів інноваційної діяльності; істотно відрізняється оцінка вартості самих інноваційних технологій, а також заходів інноваційного, організаційного і маркетингового характеру, в результаті чого зазначені процеси не можна віднести на необхідний бухгалтерський рахунок [4, с. 142–143].

Управлінський облік – це підґрунтя для регулювання бізнес-процесів на інноваційно активному підприємстві. Отже, згаданий облік має певні цілі, а саме групування витрат інноваційної діяльності за проектами, процесами, етапами чи місцем їх створення. Для поліпшення та інтенсифікації роботи управлінського апарату підприємства доцільно створювати спеціальні звіти, які б містили всю інформацію, пов'язану з діяльністю підприємства. Це допоможе зібрати за певною схемою всю облікову інформацію про господарську діяльність та інформаційно узагальнити процес інноваційної діяльності, що є важливим фактором для ефективного та скоординованого управління підприємством [3, с. 742].

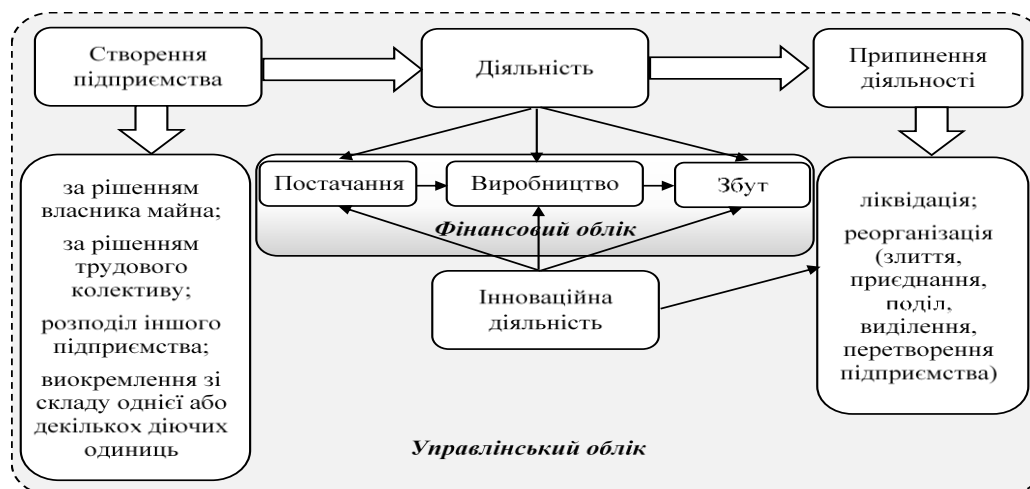


Рис. 1. Інноваційна діяльність у процесі життєвого циклу підприємства (Джерело: доповнено автором на основі [3, с. 741]).

Розвиток та функціонування інновацій та інноваційних процесів підприємства неможливо без створення системи управління інноваційною діяльністю, яка контролювала би всі складові даного виду діяльності як на стратегічному та і оперативному рівні [5, с. 295].

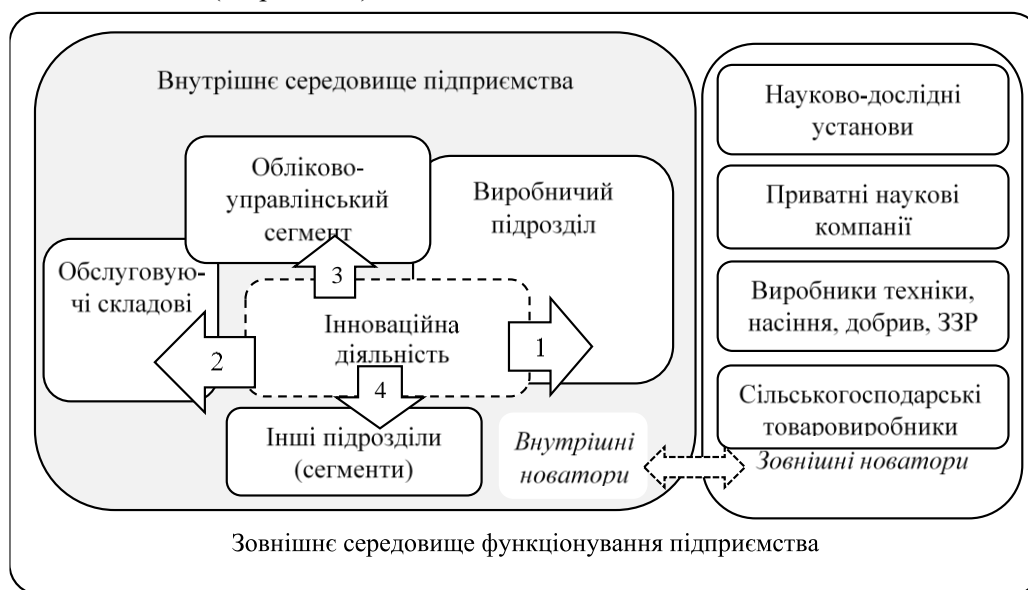
Управління інноваційною діяльністю відбувається в контексті таких двох векторів: базовий, заснований на ретроспективному обліку, метою якого є реєстрація фактів минулих подій та аналіз результатів; перспективний, зміст якого полягає в спланованому та продуманому розвитку підприємств [3, с. 743].

З точки зору побудови управлінського обліку з використанням інновацій доцільно використовувати перспективний вектор управління діяльністю. Адже сам процес орієнтований на майбутні вигоди, які отримає підприємство. При цьому ретроспективний облік базового методу потрібен для оцінки реальних можливостей підприємства при безпосередньому впровадженні інновацій.

З метою об'єктивної оцінки необхідності впровадження інновацій доцільно дослідити їх мету, цілеспрямованість, виробничу спроможність, життєвий цикл та економічну ефективність. Для подальшої комерціалізації інновації потрібно її узаконити.

Визначення місця інноваційної діяльності у процесі функціонування сільськогосподарських підприємств і її зв'язку з управлінським обліком дозволяє чітко побудувати обліково-управлінську систему суб'єкта господарювання, налагодити взаємозв'язки між структурними підрозділами та із зовнішніми учасниками ринкового середовища (рис. 2).

Внутрішніми новаторами зазвичай виступають працівники підприємства, які власними силами, або, залучаючи зовнішніх виконавців (підрядників), за умови, що ідея належить працівникам, здійснюють удосконалення основного виробництва, обслуговуючих та допоміжних сегментів (підрозділів).



*Рис. 2. Місце інноваційної діяльності в процесі функціонування сільськогосподарських підприємств (Джерело: авторська розробка).*

1 – Вплив інноваційної діяльності на виробничу складову сільськогосподарського підприємства спрямований на вдосконалення безпосередньо виробничого процесу (удосконалення технологій, техніки), що дозволять зменшити витрати (знизити собівартість), або досягти кращих натуральних показників для збільшення доходів.

2 – Вплив інноваційної діяльності на підрозділи, що спрямовані на забезпечення функціонування основного виробництва (ремонтні майстерні, цехи, склади тощо). Відносно впливають на основний процес, забезпечуючи його безперебійну роботу.

3 – Вплив інноваційної діяльності на побудову обліку та управління (удосконалення об'єктів обліку та управління, раціоналізація витрат, побудова стратегії управління, оцінка фінансових та інших можливостей і загроз від упровадження й функціонування).

4 – Вплив інноваційної діяльності на роботу інших підрозділів (опосередкований вплив).

Зовнішніми новаторами є державні науково-дослідні установи (інститути, центри), приватні вітчизняні та іноземні компанії, які займаються дослідженнями аграрного сектору,

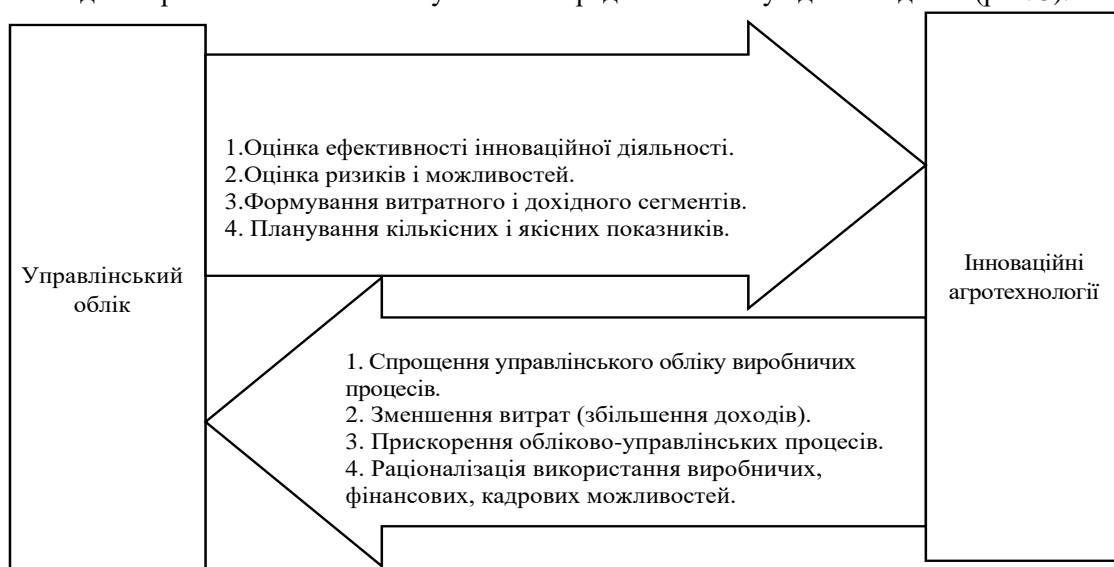
виробники насіння, добрив, засобів захисту рослин, сільськогосподарської техніки, тваринники, генетики, інші сільськогосподарські товаровиробники, що вдосконалюють власну продукцію та технологію її виробництва.

Зовнішніми учасниками інноваційного процесу також виступають банківські і фінансові установи (забезпечують фінансування інноваційної діяльності), споживачі товарів (диктують потреби), державні інституції (інноваційно-інвестиційна, податкова, зовнішньо-економічна діяльність), конкуренти (забезпечують існування ринкових умов та стимулювання власного виробництва якісних товарів, робіт, послуг).

Рисунок 2 показує, що управлінський облік є активною компонентою при налагодженні зав'язків за напрямками 1, 3 та 4, а також при взаємодії із зовнішнім світом, адже дозволяє розрахувати чи сформуванати систему показників за інформацією, отриманою із внутрішніх та зовнішніх джерел та надати її для подальшого циклічного використання в ланцюгу виробництво-облік, аналіз, планування, управління-виробництво.

Найпоширенішими інноваціями в сільському господарстві є інновації, що впроваджуються безпосередньо у виробничий процес (рослинництво та тваринництво) – агротехнології.

Між управлінським облік та інноваційними агротехнологіями існує взаємодія, побудована на основі двостороннього взаємозв'язку та безпосереднього впливу один на одного (рис. 3).



*Рис. 3. Взаємодія управлінського обліку з інноваційними агротехнологіями (Джерело: авторська розробка).*

Управлінський облік дозволяє оцінити необхідність упровадження інноваційних агротехнологій у виробничу діяльність підприємств за допомогою розроблення системи кількісних та якісних проміжних і результативних показників, їх впливу на витратну політику, формування доходів, прибутку, забезпечення постійного сталого розвитку. Також управлінський облік дозволяє адаптувати обліково-управлінське відображення інноваційних агротехнологій.

Упровадження інноваційних агротехнологій на сільськогосподарських підприємствах дозволяє раціонально використовувати виробничі, фінансові та кадрові потужності підприємства, досягти максимальних результатів при мінімально обґрунтованих витратах.

Сучасні сільськогосподарські товаровиробники намагаються максимально впроваджувати та використовувати передові досягнення інтелектуального аграрного виробництва. Результат даного процесу дає можливість активізувати не лише виробничі та/або допоміжні потужності, а і адміністративно-обслуговуючу ланку загалом. Управлінський облік при цьому може виступати певним модератором, що акумулює, компонує та аналізує інформацію від різних фінансово-господарських процесів та надає користувачам, які її потребують, за умови налагодження чіткої вертикальної ієрархії та горизонтальної взаємодії.

На рисунку 4 зображено блок-схему побудови та функціонування управлінського обліку у взаємодії та взаємозалежності з усіма компонентами підприємства як єдиного цілісного механізму, яка дозволяє визначити особливості впровадження інноваційних агротехнологій.

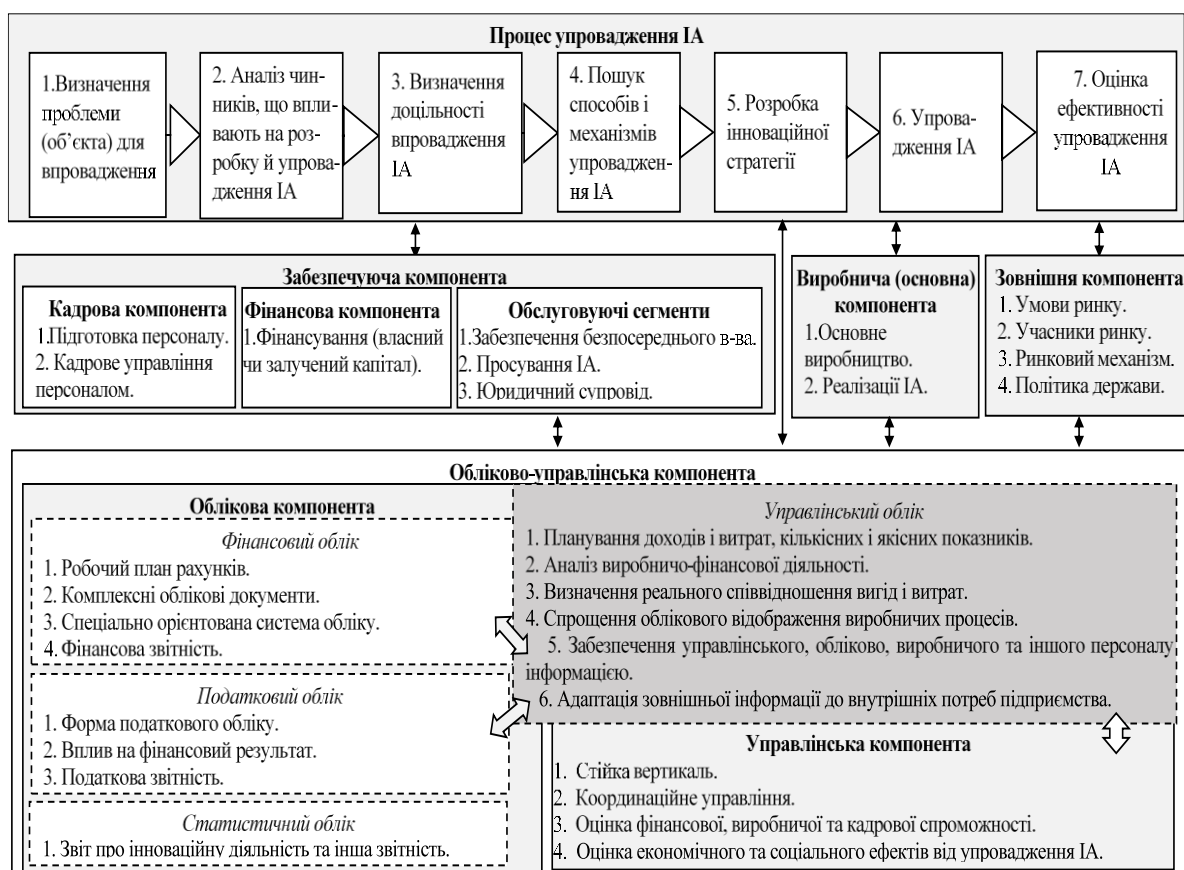


Рис. 4. Блок-схема побудови та функціонування управлінського обліку з використанням інноваційних агротехнологій (Джерело: авторська розробка).

Ефективність впровадження агротехнологій на підприємстві можна оцінити на схематичному співвідношенні витрат і доходів (рисунок 5). У даному випадку величина витрат показана сталим показником (1), величина прогнозованих доходи варіюються від повної збитковості (1:0) до 100-% ефективності (1:2). Виходячи з цього можна констатувати, що впровадження агротехнологій є ефективним тоді, коли додатковий дохід перевищує понесені витрати. Рівність величини витрат і доходу доцільна лише за умови, що метою впровадження інновацій є не забезпечення прибутковості підприємства, а досягнення певного іншого ефекту, наприклад екологізація виробництва, покращення якості товару, спрощення виробничо-обліково-управлінської системи тощо.

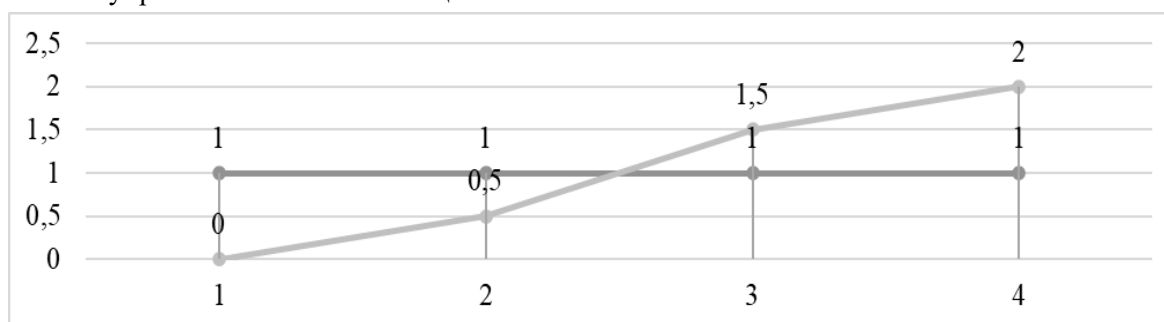


Рис. 5. Схематичне співвідношення доходів і витрат при впровадженні інноваційних агротехнологій (Джерело: авторська розробка).

В управлінському обліку класифікацію доходів і витрат необхідно розглядати залежно від особливостей підприємства, виду діяльності, фінансових та інших можливостей. Оскільки сільськогосподарські підприємства характеризуються специфічним виробничим процесом, який оснований на використанні землі та/або біологічних активів, класифікація доходів і витрат у них може відрізнитися від загальноприйнятої. Автором запропоновано класифікацію доходів і

витрат за рядом ознак щодо упровадження інноваційних агротехнологій, виходячи з особливостей середньостатистичного сільськогосподарського суб'єкта господарювання (таблиця 1).

Таблиця 1. Класифікація витрат і доходів від упровадження інноваційних агротехнологій в управлінському обліку\*

Ознака	Види витрат	Види доходів
Галузь	у рослинництві у тваринництві у підсобних господарствах (підрозділах) у допоміжних господарств (підрозділах)	від рослинництва від тваринництва від підсобних господарств (підрозділів) від допоміжних господарств (підрозділів)
Вид діяльності	на основну діяльність (основне виробництво) інші	від основної діяльності від іншої діяльності
Предмет удосконалення	на біологічні активи на технічне переоснащення на технологічні зміни на організаційні зміни	від біологічних активів від технічного переоснащення від технологічних змін від організаційних змін
Масштаб	по підприємству в цілому по окремому підрозділу	по підприємству в цілому по окремому підрозділу
Форма інновацій	за продуктами (товарами): початковими та результативними за процесами (технологіями, процедурами)	від товарів від процесів
Частота здійснення	разові періодичні	разові періодичні
Виробничий процес	основні накладні	-
Місце виникнення	внутрішні (в середині підприємства) зовнішні	внутрішні
Спосіб включення до собівартості	прямі непрямі	-
Форма витрат	грошові матеріальні трудові	-
Обсяг виробництва	постійні змінні	постійні змінні
Термін реалізації	поточні середньострокові довгострокові	-
Часовий період	поточного періоду минулих періодів майбутніх періодів	поточного періоду минулих періодів майбутніх періодів
Прогнозованість	прогнозовані непрогнозовані	прогнозовані непрогнозовані
План/факт	планові фактичні	планові фактичні

\* Джерело: авторська розробка.

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** Побудова управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах характеризується специфічними особливостями, які прямо чи опосередковано залежать від виробничого процесу та сфер, що забезпечують його обслуговування. Упроваджуючи будь-які інновації потрібно розуміти, що вони вплинуть не тільки на технологічний процес, а і на його обліково-управлінське відображення. Тому необхідно раціонально оцінювати всі вигоди і витрати від можливих наслідків інноваційної діяльності суб'єкта господарювання та прогнозувати ефективність їх здійснення.

Перспективи подальших досліджень полягають в детальнішому вивченні та конкретизації особливостей побудови управлінського обліку за умов використання сучасними підприємствами інноваційних агротехнологій.

## REFERENCES

1. Pohrischuk G. B., Pohrischuk O. B. (2016), «Efektyvnist vprovadzhennia innovatsii u silskomu hospodarstvi», [Efficiency of innovative technologies in agriculture], *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriiia «Ekonomika i menedzhment»*, 1 (67). 105–108.
2. Zhydiak, O. R. (2012), «Innovatsiinyi rozvytok pidpriemstv ahrarnoi sfery: rehionalnyi aspekt», [Innovative development of agrarian enterprises: regional aspect], *Ekonomika : realii chasu*, 2 (3). 165–168.
3. Sachenko, S. I., Chereshniuk, O. M. (2018), «Kontseptsiiia obliku innovatsiinoi diialnosti. Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia», [The concept of accounting for innovation], *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, 6 (17). 740–745.
4. Syrtseva S. V., Cheban Yu. Yu., PISOCHENKO T. S. (2019), «Rozvytok upravlinskoho obliku innovatsiinoi diialnosti pidpriemstva» [Development of management accounting of innovative activity of the enterprise] *Rozvytok systemy obliku, analizu ta audytu v Ukraini: teoriia, metodolohiia, orhanizatsiia: zbirnyk tez dopovidei uchasnykiv KhVII Vseukrainskoi naukovoii konferentsii*. K.: DP «Inform. – analit. ahentstvo», 142–144.
5. Shykova, L. V., Shvets, H. O. (2014), «Osoblyvosti upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu na pidpriemstvi», [Features of innovation management at the enterprise], *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, 3 (19)–4 (20). 293–297.